

Protecció de dades de caràcter personal

Enric Enrich Muls
Valeria Enrich Schröder
David Moreno Espejo

PID_00239419

Temps de lectura i comprensió: **2 hores**



Índex

Introducció	5
Objectius	7
1. La protecció de dades de caràcter personal: marc jurídic i definicions	9
2. Característiques principals de la protecció de dades	11
2.1. Principis	11
2.2. Inscripció dels fitxers en l'Agència Espanyola de Protecció de Dades	11
2.3. Dades sensibles o protegides especialment	12
2.4. Dret d'informació en la recollida de dades i consentiment de l'afectat	12
2.4.1. Dret d'informació	12
2.4.2. Consentiment de l'afectat	12
2.5. Seguretat	13
2.6. Drets dels interessats	14
3. Cessió de dades personals i transferència internacional	15
3.1. Introducció	15
3.2. Cessió de dades	16
3.2.1. Accés de les dades per compte de tercers	16
3.2.2. Fonts d'accés al públic	17
3.3. Transferència internacional de dades personals	18
4. Infraccions i sancions	20
Resum	21
Activitats	23
Exercicis d'autoavaluació	23
Solucionari	24
Glossari	25
Bibliografia	26

Introducció

En aquest mòdul estudiarem les obligacions que té tota persona (física o jurídica) que manté dades de caràcter personal de tercers vers aquests subjectes i vers l'Administració competent per a tutelar els seus drets, l'Agència de Protecció de Dades.

La normativa de protecció de dades de caràcter personal deriva de les normes de tutela de drets fonamentals, a Espanya, de la Constitució (art. 18). Com a dret fonamental, en aquesta norma, s'estableix el de la intimitat personal i familiar. Per a implementar aquest dret es va publicar l'any 1992 la Llei orgànica de regulació del tractament automatitzat de dades de caràcter personal (LORTAD). Es va incloure en el títol els termes *tractament automatitzat* perquè en aquella època es considerava que la principal amenaça a la intimitat que es volia protegir venia de l'automatisme i de les possibilitats que generava la tecnologia informàtica. Posteriorment a aquesta norma es va publicar la Directiva 95/46/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 24 d'octubre de 1995, relativa a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament i a la lliure circulació de dades personals. I per a implementar-la correctament, es va publicar una llei (que avui és la vigent) que derogava la LORTAD, la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal (LOPD).

Aquesta normativa, que afecta qualsevol persona o entitat que recull, manté o tracta dades de caràcter personal de tercers, és molt estricta i estableix serioses sancions en cas d'incompliment. Per això, n'és imprescindible el coneixement i el compliment correcte.

En aquest mòdul explicarem la normativa amb la finalitat d'assolir una comprensió de tipus pràctic sobre les obligacions legals, i en especial tractarem de les quatre obligacions principals, a saber:

- Notificar els fitxers de dades personals a l'Agència de Protecció de Dades (APD).
- Adoptar les mesures de seguretat que estableix la normativa.
- Redactar el document de seguretat amb les mesures adoptades.
- Complir amb les obligacions vers els subjectes de què es recullen dades.

La convergència de les tecnologies de la informació i de les comunicacions han multiplicat el potencial d'atemptats a la intimitat que poden patir els subjectes les dades personals dels quals han estat facilitades a un tercer, tant si és pel mateix subjecte, pel tercer a qui les va facilitar originàriament com per cessió a una altra persona. En la premsa han aparegut notícies de sancions importants a companyies de telecomunicacions (compiladors de dades en gran quantitat)

per la seva cessió a tercers sense el consentiment dels afectats. Però no fa falta tenir dades de, per exemple, vint milions de subjectes, per a estar en el punt de mira de l'Administració. Qualsevol empresa que reculli dades de caràcter personal de tercers (encara que sigui d'un, dos o tres subjectes, siguin empleats, clients, proveïdors o simplement contactes comercials) està afectat per aquesta normativa. I atès que complir-la no és complex, convé conèixer-la per a evitar incórrer en responsabilitats.

Objectius

L'objectiu principal del mòdul és la introducció de l'estudiant en aquest conjunt de normes que regula i protegeix la recollida i tractament de dades de caràcter personal.

Aquest objectiu general es pot desglossar en els objectius específics que s'indiquen a continuació:

- 1.** Comprendre les regles que regulen a escala nacional el dret de protecció de dades de caràcter personal i conèixer els requisits bàsics de compliment establerts per la normativa.
- 2.** Identificar els fitxers de dades que es manegen i determinar el nivell de seguretat aplicable.
- 3.** Redactar el document de seguretat en què es recullin les mesures adoptades segons el nivell corresponent.
- 4.** Redactar els contractes i clàusules que cal utilitzar en sol·licitar el consentiment dels afectats.
- 5.** Notificar a l'Agència de Protecció de Dades l'existència del fitxer.

1. La protecció de dades de caràcter personal: marc jurídic i definicions

Amb l'entrada en vigor de la Llei orgànica 15/1999 de protecció de dades de caràcter personal (LOPD¹), a Espanya es completa un procés d'implementació de la normativa de protecció de dades de caràcter personal, que es va iniciar reconeixent el dret a l'honor, la intimitat personal i familiar en la Constitució espanyola i que va tenir la seva primera manifestació en la Llei orgànica de regulació del tractament automatitzat de dades de caràcter personal (LORTAD).

En aquesta matèria el legislador espanyol ha anat sempre al davant del comunitari, i ha donat compliment a les normes europees, ja que la LORTAD es va promulgar quan hi havia només un esborrany del que seria la Directiva 95/46/CE del Parlament Europeu i del Consell, de 24 d'octubre de 1995, relativa a la protecció de les persones físiques pel que fa al tractament de dades personals i a la seva lliure circulació.

La LOPD és una llei orgànica, la qual cosa significa:

- Que va tenir un mecanisme especial d'aprovació parlamentària, amb majories qualificades.
- Que té uns mecanismes especials per a tutelar processalment els drets fonamentals la regulació dels quals recull.

La legislació ha volgut ratificar la importància d'aquests drets fonamentals i ha establert en la normativa una tipificació o classificació de les infraccions en lleus, greus o molt greus, i unes sancions que van des de 600 euros fins a 600.000 euros.

La LOPD és aplicable a les dades de caràcter personal registrades en suport físic, sense distingir-ne la naturalesa analògica o digital, mentre siguin susceptibles de tractament, i a tota modalitat d'ús posterior d'aquestes dades, llevat que es dediquin a activitats personals o domèstiques.

Dades d'ús personal

En aquest sentit, per exemple, no està subjecta a la llei l'administració d'una agenda amb els noms i adreces d'amics personals, o dels restaurants favorits, però sí si aquests noms corresponen a persones que, a més de ser amigues, són clients, o si amb aquests restaurants mantenim una relació professional o empresarial.

⁽¹⁾La LOPD ha estat modificada per la Sentència 292/2000, de 30 de novembre, del Tribunal Constitucional (per la qual es declaren nuls determinats preceptes), per la Llei 62/2003, de 30 de desembre, i per la Llei 2/2011, de 4 de març.

Reglament LOPD

El Reial decret 1720/2007, de 21 de desembre, aprova el Reglament de desenvolupament de la LOPD.

En general hem de partir de la base que qualsevol empresari, per petit que sigui, manté fitxers amb dades de caràcter personal i, per tant, està obligat al compliment de la llei.

La LOPD segueix la mateixa forma que les disposicions o els contractes anglosaxons, i estableix al principi una sèrie de **definicions**, que és molt útil tenir present:

Article 3

“1) Datos de carácter personal: cualquier información concerniente a personas físicas identificadas o identificables.

2) Fichero: todo conjunto organizado de datos de carácter personal, cualquiera que fuere la forma o modalidad de su creación, almacenamiento, organización y acceso.

3) Tratamiento de datos: operaciones y procedimientos técnicos de carácter automatizado o no, que permitan la recogida, grabación, conservación, elaboración, modificación, bloqueo y cancelación, así como las cesiones de datos que resulten de comunicaciones, consultas, interconexiones y transferencias.

4) Responsable del fichero o tratamiento: persona física o jurídica, de naturaleza pública o privada, u órgano administrativo, que decida sobre la finalidad, contenido y uso del tratamiento.

5) Afectado o interesado: persona física titular de los datos que sean objeto del tratamiento a que se refiere el apartado c) del presente artículo.

6) Procedimiento de disociación: todo tratamiento de datos personales de modo que la información que se obtenga no pueda asociarse a persona identificada o identificable.

7) Encargado del tratamiento: la persona física o jurídica, autoridad pública, servicio o cualquier otro organismo que, sólo o conjuntamente con otros, trate datos personales por cuenta del responsable del tratamiento.

8) Consentimiento del interesado: toda manifestación de voluntad, libre, inequívoca, específica e informada, mediante la que el interesado consienta el tratamiento de datos personales que le conciernen.

9) Cesión o comunicación de datos: toda revelación de datos realizada a una persona distinta del interesado.

10) Fuentes accesibles al público: aquellos ficheros cuya consulta puede ser realizada, por cualquier persona, no impedida por una norma limitativa o sin más exigencia que, en su caso, el abono de una contraprestación.

Tienen la consideración de fuentes de acceso público, exclusivamente, el censo promocional, los repertorios telefónicos en los términos previstos por su normativa específica y las listas de personas pertenecientes a grupos de profesionales que contengan únicamente los datos de nombre, título, profesión, actividad, grado académico, dirección e indicación de su pertenencia al grupo.

Asimismo, tienen el carácter de fuentes de acceso público los diarios y boletines oficiales y los medios de comunicación.”

Complir la Llei

Un empresari pot tenir dades de caràcter personal d'un empleat, un client o un proveïdor i ha de complir la llei.

2. Característiques principals de la protecció de dades

La LOPD classifica les dades segons la transcendència que poden tenir per al subjecte afectat; a partir d'això, atorga diferents nivells de protecció.

2.1. Principis

La llei estableix una sèrie de **principis** que sintetitzarem en tres:

- **Adequació i pertinència.** Les dades de caràcter personal solament es podran recollir per a tractar-les, i també sotmetre-les a aquest tractament, quan siguin adequades, pertinents i no excessives en relació amb l'àmbit i les finalitats determinades, explícites i legítimes per a les quals s'hagin obtingut. Seran cancel·lades quan hagin deixat de ser necessàries o pertinents per a la finalitat per a la qual haurien estat recollides o registrades. No seran conservades en forma que permeti la identificació de l'interessat durant un període superior al necessari per als fins sobre la base dels quals haguessin estat recollides o registrades.
- **Ús de les dades per a la finalitat per a la qual s'han recollit.** Les dades de caràcter personal objecte de tractament no es podran usar per a finalitats incompatibles amb aquelles per a les quals les dades haguessin estat recollides.
- **Exactitud i veracitat.** Les dades de caràcter personal seran exactes i hauran de ser posades al dia de manera que responguin amb veracitat a la situació actual de l'afectat. Per això l'afectat, a qui es reconeix el dret d'accés, ha de poder notificar les rectificacions de les dades, que mantindrà un responsable de fitxer.

Exemple

Per exemple, no podem utilitzar les dades de tota la relació de clients per a enviar-los una comunicació comercial d'una empresa, producte o servei que no tingui res a veure amb la que va recollir les dades.

2.2. Inscripció dels fitxers en l'Agència Espanyola de Protecció de Dades

Aquesta és la norma que tota persona que mantingui dades personals ha de recordar:

Cal notificar a l'Agència Espanyola de Protecció de Dades (AEPD), amb caràcter previ, la creació de fitxers de dades personals.

Web recomanada

Els formularis de notificació es poden obtenir per Internet en la pàgina web de l'AEPD. L'adreça és la següent:
<http://www.agpd.es>.

2.3. Dades sensibles o protegides especialment

La llei considera que les dades referents a la ideologia, origen racial, salut i vida sexual són especialment sensibles i mereixen un nivell especial de protecció. En l'article 7 de la LOPD es dóna una llista detallada dels requisits que ha de complir la recollida, emmagatzemament o tractament d'aquests tipus de dades.

Dades sobre ideologia

L'afiliació sindical o política i l'orientació religiosa són algunes dades sobre ideologia que han de ser protegides especialment.

2.4. Dret d'informació en la recollida de dades i consentiment de l'afectat

El nucli de la LOPD se centra en el fet que el subjecte les dades del qual es recullen i tracten, ha de conèixer i consentir la recollida i finalitat que pretén el responsable del tractament.

2.4.1. Dret d'informació

En el moment que sol·licitem dades personals a una persona física, o si rebem les dades no directament de l'interessat, haurem d'informar clarament i expressament a l'interessat sobre els aspectes següents:

Dades d'ús particular

Com s'ha indicat més amunt, quan la seva finalitat sigui particular no caldrà dur a terme aquest procés.

- 1) De l'existència d'un fitxer o tractament de dades de caràcter personal, de la finalitat de recollir-los i dels destinataris de la informació.
- 2) Del caràcter obligatori o facultatiu de la seva resposta a les preguntes que els siguin plantejades.
- 3) De les conseqüències de l'obtenció de les dades o de la negativa a subministrar-los.
- 4) De la possibilitat d'exercitar els drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició.
- 5) De la identitat i adreça del responsable del tractament o, si escau, del seu representant.

Tanmateix, les comunicacions comercials a interessats que constin en **fontes accessibles al públic** i es destinin a l'activitat de publicitat o prospecció comercial, no necessitaran el compliment del que s'ha mencionat aquí damunt, però en cada comunicació que es dirigeixi a l'interessat se li informará de l'origen de les dades i de la identitat del responsable del tractament, i també dels drets que té.

2.4.2. Consentiment de l'afectat

La LOPD estableix el principi pel qual no hi ha infracció si hi ha el consentiment de l'afectat, que accepta una pràctica que, d'una altra manera (és a dir, sense consentiment), hauria comportat un atemptat contra els seus drets personals.

Exemple

Aquest principi està reconegut en altres drets fonamentals, com per exemple, el dret a la pròpia imatge.

La llei exigeix per al tractament de les dades de caràcter personal el consentiment **inequívoc** de l'afectat, i la interpretació d'aquest terme s'ha d'efectuar de manera estricta. Per a reforçar el dret dels afectats, estableix que aquest consentiment podrà ser **revocat** quan hi hagi causa justificada per a això, sense que aquesta revocació produeixi efectes retroactius.

2.5. Seguretat

El responsable del fitxer i, si escau, l'encarregat del tractament hauran d'adoptar les **mesures tècniques i d'organització** necessàries que garanteixin la seguretat de les dades de caràcter personal i n'evitin l'alteració, pèrdua, tractament o accés no autoritzat. Igualment, la llei estableix l'obligació de guardar en secret aquestes dades.

El **document de seguretat** és un document intern de l'empresa o persona responsable del fitxer que conté les dades personals, en què es detallen les mesures de seguretat obligatòries legalment.

En el document de seguretat s'han de definir els procediments, funcions i obligacions del personal respecte a l'accés i tractament de les dades, i també el seu responsable.

Amb el document de seguretat es regula tota la política d'emmagatzemament i tractament de dades personals en l'empresa.

Estan obligats a elaborar el document de seguretat tota empresa o professional que tinguin dades de caràcter personal en els seus sistemes d'ordinadors i altres equips tècnics. En general, per tant, qualsevol empresa que tingui dades de caràcter personal sobre els seus clients, proveïdors, treballadors, etc. estarà obligada a elaborar, implementar i mantenir actualitzat un document de seguretat en què estableixi la seva política de seguretat respecte a les dades personals.

Quant al contingut del document de seguretat, varia depenent del tipus de dades que contingui el fitxer de l'empresa o professional en qüestió. Així, el Reial decret 1720/2007 (art. 80) estableix mesures de nivell bàsic, mitjà o alt, depenent del tipus de dades que s'emmagatzemen i es tractin en un fitxer en concret.

Article 79 i seg. de la LOPD

La concreció de les mesures de seguretat dels fitxers es recull en l'article 79 i següents del Reglament LOPD.

Tipus de dades

Dades de nivell alt. Són, per exemple, les dades relatives a la ideologia, religió i salut de les persones o la seva afiliació sindical.

Dades de nivell mitjà. Són, per exemple, les dades relatives a la solvència i al crèdit de les persones físiques, infraccions administratives o penals.

Dades de nivell bàsic. Són, per exemple, el nom, correu, correu electrònic i adreça.

2.6. Drets dels interessats

Els subjectes de qui es recullen dades, a part de poder consultar el Registre General de Protecció de Dades, que és públic i gratuït, tenen els drets següents:

1) Dret d'accés

L'interessat tindrà dret a sol·licitar i obtenir gratuïtament informació de les seves dades de caràcter personal sotmeses a tractament, el seu origen, i també les comunicacions que se n'han fet o que se'n preveuen fer.

2) Dret de rectificació i cancel·lació

L'interessat pot sol·licitar la rectificació de les dades inexactes o incompletes i la cancel·lació de les que no s'ajustin a la llei. El responsable del tractament tindrà l'obligació de fer efectiu el dret de rectificació o cancel·lació de l'interessat en el termini de deu dies.

Els interessats poden fer efectius els seus drets mitjançant reclamació a l'APD, i en cas de patir danys, tenen dret a ser indemnitzats pels perjudicis que se'ls hagués causat.

3. Cessió de dades personals i transferència internacional

La cessió de dades personals en la normativa espanyola està regulada estrictament, per a protegir la intimitat, dret bàsic constitucional.

3.1. Introducció

El concepte i abast de la cessió de dades queda establert en la mateixa LOPD i al seu Reglament (RD 1720/2007).

La **cessió o comunicació de dades** és tota revelació de dades feta a una persona diferent de l'interessat [art. 3. i) LOPD i art. 5.1(c) Regl. LOPD (RD 1720/2007)].

La norma general, llevat comptades excepcions, és que la cessió de dades personals requereix el consentiment del titular de les dades o interessat.

La gran majoria de moviments i comunicacions de dades es fan electrònicament. En el cas de moviments a tercers països, la transferència de dades passa a denominar-se **transferència internacional**, i requereix el compliment d'unes formalitats especials per a poder-se efectuar.

És necessari subratllar que la majoria de les cessions de dades es fan amb la finalitat que les empreses les utilitzin per a fins comercials, principalment per a enviar informació dels productes de les empreses a clients i/o a clients potencials. L'altre ús majoritari de la cessió de dades és utilitzar-les per a estudis de mercat i elaboració d'estadístiques. Així mateix, és necessari destacar la importància d'aquesta matèria i el compliment de la seva legislació per part dels responsables de les àrees de màrqueting i comunicació de les empreses.

La llei espanyola és molt restrictiva i poc inclinada a la cessió de dades, particularment a la transferència internacional. No obstant això, l'adopció per part de les empreses d'una bona política de dades, correcta i garant dels drets reconeguts als ciutadans únicament requereix el compliment dels requisits establerts per la LOPD i el Reial decret 1720/2007.

3.2. Cessió de dades

L'ús d'Internet pels ciutadans ha significat els següents dos grans canvis en matèria de dades personals:

1) Internet és un mitjà pel qual els usuaris van cedint les seves dades personals a les empreses. Això ha comportat un augment de l'ús de fitxers personals que posseeixin un alt valor econòmic per a les empreses.

2) A causa de l'estructura global d'Internet, cada vegada són més freqüents les transferències internacionals de dades entre multinacionals i entre empreses que operen a Internet, amb la dificultat afegida de les diferències existents entre els nivells de protecció legal, que els Estats Units, d'una banda, Europa de l'altra, i altres països, ofereixen als titulars de les dades personals.

Empreses a Internet

Quan comprem productes o serveis en la Xarxa o bé quan ens donem d'alta en serveis de notícies electròniques o *newsletters* cedim les nostres dades personals a empreses vinculades a Internet.

En termes generals, la cessió de dades n'és un tractament definit en la LOPD com segueix:

Article 3 c)

"[El tratamiento de datos es la] operación y procedimientos técnicos de carácter automatizado o no, que permita la recogida, grabación, conservación, elaboración, modificación, bloqueo y cancelación, así como las cesiones de datos que resulten de comunicaciones, consultas, interconexiones y transferencias."

En la mesura que la cessió de dades n'és un tractament, de conformitat amb l'article 6 de la LOPD, **requerirà el consentiment de l'afectat**, llevat que la llei disposi una altra cosa.

La comunicació de dades a tercers té excepcions a la norma general de necessitat de consentiment; la LOPD estableix el següent:

Article 11

"1) Los datos de carácter personal objeto del tratamiento sólo podrán ser comunicados a un tercero para el cumplimiento de fines directamente relacionados con las funciones legítimas del cedente y del cesionario con el previo consentimiento del interesado."

En l'apartat 2 s'estableix la llista d'excepcions al principi general de necessitat del consentiment (*Vid.* també art. 10 RD 1720/2007).

3.2.1. Accés de les dades per compte de tercers

En moltes ocasions les empreses responsables dels fitxers que contenen dades encarreguen a tercers fer el servei de tramesa de comunicacions als seus titulars o afectats.

Per a aquests casos, la LOPD ha fet una excepció a les normes de cessió de dades, amb la qual cosa les empreses que fan la prestació de serveis de tractar amb dades de tercers, per compte i en interès dels responsables del fitxer, únicament estan obligades a complir amb el que estableix l'article 12 de la LOPD, que sota el nom d'accés de les dades per compte de tercers, estableix el següent:

Article 12

“1) No se considerará comunicación de datos el acceso de un tercero a los datos cuando dicho acceso sea necesario para la prestación de un servicio al responsable del tratamiento.

2) La realización de tratamientos por cuenta de terceros deberá estar regulada en un contrato que deberá constar por escrito o en alguna otra forma que permita acreditar su celebración y contenido, estableciéndose expresamente que el encargado del tratamiento únicamente tratará los datos conforme a las instrucciones del responsable del tratamiento, que no los aplicará o utilizará con fin distinto al que figure en dicho contrato, ni los comunicará, ni siquiera para su conservación, a otras personas. En el contrato se estipularán, asimismo, las medidas de seguridad a que se refiere el artículo 9 de esta Ley que el encargado del tratamiento está obligado a implementar.

3) Una vez cumplida la prestación contractual, los datos de carácter personal deberán ser destruidos o devueltos al responsable del tratamiento, al igual que cualquier soporte o documentos en que conste algún dato de carácter personal objeto del tratamiento.

4) En el caso de que el encargado del tratamiento destine los datos a otra finalidad, los comunique o los utilice incumpliendo las estipulaciones del contrato, será considerado, también, responsable del tratamiento, respondiendo de las infracciones en que hubiera incurrido personalmente.”

3.2.2. Fonts d'accés al públic

Hi ha dades que malgrat ser personals, figuren en el cens promocional, en repertoris telefònics, o són relatives a les llistes de persones pertanyents a grups de professionals que consten en fonts d'accés al públic.

Segons l'article 3 de la LOPD, són fonts accessibles al públic, aquells fitxers que poden ser consultats per qualsevol persona, cosa que no és impedita per una norma limitativa, o sense més exigència que, si escau, l'abonament d'una contraprestació. També tenen el caràcter de fonts d'accés públic, els diaris i butlletins oficials i els mitjans de comunicació.

Aquestes dades s'hauran de limitar a les que siguin estrictament necessàries per a complir la finalitat a què es destina cada llista. La inclusió de dades addicionals per les entitats responsables del manteniment d'aquestes fonts, o la seva cessió a tercers per a qualsevol altra finalitat, requerirà el consentiment de l'interessat, que podrà ser revocat en qualsevol moment.

3.3. Transferència internacional de dades personals

Podem definir la transferència internacional de dades com aquell transport de dades entre sistemes informàtics per qualsevol mitjà de transmissió, i també el transport de suports de dades per correu o qualsevol altre mitjà convencional amb destinació a tercers països.

L'Agència Espanyola de Protecció de Dades ha regulat la transferència internacional de dades mitjançant la Instrucció 1/2000, d'1 de desembre, de l'APD, relativa a les normes per les quals es regeixen els moviments internacionals de dades.

No es podran fer transferències temporals ni definitives de dades de caràcter personal que hagin estat objecte de tractament o hagin estat recollides per a sotmetre-les-hi amb destinació a països que no proporcionin el **nivell de protecció** que presta la LOPD.

En aquest sentit, la Comissió Europea ha emès decisions en les quals declara que un país determinat té un nivell adequat en matèria de protecció de dades. Les decisions de la Unió Europea sobre protecció de dades personals fan referència, entre d'altres, als països següents:

Suïssa (Decisió 2000/518/CE), Canadà (Decisió 2002/2/CE), Argentina (Decisió 2003/490/CE), Andorra (Decisió 2010/625/UE), Israel (Decisió 2011/61/UE), Uruguai (Decisió 2012/484/UE), o Nova Zelanda (Decisió 2013/65/UE).

En relació amb els **Estats Units**, el Tribunal de Justícia de la Unió Europea va anul·lar la decisió 2000/520/CE, per la qual s'establí un nivell adequat de protecció de garanties per a la transferència de dades internacionals als EUA, segons l'Acord de Port Segur publicat pel Departament d'Estat d'aquest país. En aquest context, al principi de l'any 2016 els EUA i la Comissió Europea van iniciar converses per a establir un nou marc per a la transferència internacional de dades.

La transferència internacional de dades no ha de complir amb l'autorització prèvia del director de l'agència, en els casos següents i quan es facin als països indicats anteriorment:

- Quan la transferència es faci als efectes de prestar o sol·licitar auxili judicial internacional.
- Quan la transferència internacional de dades de caràcter personal resulti de l'aplicació de tractats o convenis en què sigui part Espanya.
- Quan la transferència sigui necessària per a la prevenció o per al diagnòstic mèdics, la prestació d'assistència sanitària o tractament mèdics o la gestió de serveis sanitaris.

LOPD i Reglament

Vegeu els articles 33 i 34 LOPD i els articles 65 al 70 del Reglament LOPD (RD 1720/2007).

Web recomanada

Aquesta instrucció està disponible en l'adreça següent:
<http://www.agpd.es>.

Èxit dels acords

Cada vegada hi ha un nombre més gran d'empreses nord-americanes que s'adhereixen als acords de port segur.

- Quan es refereixi a transferències dineràries segons la seva legislació específica.
- Quan l'afectat hagi donat el seu consentiment inequívoc a la transferència prevista.
- Quan la transferència sigui necessària per a l'execució d'un contracte entre l'afectat i el responsable del fitxer o per a l'adopció de mesures precontractuals adoptades a petició de l'afectat.
- Quan la transferència sigui necessària per a la subscripció o execució d'un contracte subscrit o per subscriure, en interès de l'afectat, pel responsable del fitxer i un tercer.
- Quan la transferència sigui necessària o exigida legalment per a la salvaguarda d'un interès públic.
- Quan la transferència sigui necessària per al reconeixement, exercici o defensa d'un dret en un procés judicial.
- Quan la sol·licitud de transferència s'efectuï, a petició de la persona amb interès legítim, des d'un registre públic i aquella estigui d'acord amb la finalitat de l'interès.
- Quan la transferència tingui com a destinació un estat membre de la Unió Europea, o un estat respecte del qual la Comissió de les Comunitats Europees, en l'exercici de les seves competències, hagi declarat que garanteix un nivell de protecció adequat.

No obstant això, i de conformitat amb la norma tercera de la Instrucció 1/2000, qualsevol persona o entitat que pretengui efectuar una transferència internacional de dades ho haurà de fer constar expressament en procedir a la notificació del fitxer al Registre General de Protecció de Dades.

La notificació, en qualsevol cas, haurà d'incloure el següent:

- 1) El país de destinació de la transferència.
- 2) Els motius que habiliten per a no necessitar l'autorització expressa del director de l'Agència de Protecció de Dades.

4. Infraccions i sancions

La LOPD estableix en els articles 44 i 45 una relació d'infraccions (lleus, greus i molt greus) que poden ser sancionades amb multes de fins a sis-cents mil euros, per la qual cosa convé conèixer i complir degudament aquesta normativa.

A més a més de la responsabilitat i de les sancions administratives aplicables per infracció de la normativa de protecció de dades personals, el tractament de dades personals pot donar lloc a supòsits de responsabilitat civil pels danys i perjudicis causats a terceres persones per part del responsable del fitxer (article 19.1 de la LOPD) i fins i tot supòsits de responsabilitat penal (article 197 del Codi penal) per delictes contra la intimitat.

Articles 120-129

El procés sancionador és recollit en els articles 120 al 129 del Reglament LOPD (RD 1720/2007).

Resum

La normativa de protecció de dades de caràcter personal ha adquirit una elevada importància en els últims deu anys, des de la publicació de la primera llei a Espanya sobre aquest aspecte. Però no solament a Espanya, sinó que en l'àmbit de la Unió Europea els estats membres han hagut d'harmonitzar les seves disposicions per garantir una protecció adequada i suficient als subjectes les dades personals dels quals estan en mans de tercers. És essencial que qualsevol persona (física o jurídica) que mantingui o tracti dades personals de tercers conegui i compleixi les obligacions de protecció de dades, per a evitar incórrer en elevades sancions.

Aquestes obligacions són essencialment quatre:

- Notificar els fitxers de dades personals a l'Agència de Protecció de Dades (APD).
- Adoptar les mesures de seguretat que estableix la normativa.
- Redactar el document de seguretat amb les mesures adoptades.
- Complir amb les obligacions cap als subjectes dels quals es recullen dades.

Activitats

1. Identificar les diferents categories de dades de caràcter personal, tenint en compte la seva major o menor sensibilitat.
2. Notificar a l'Agència de Protecció de Dades l'existència d'un fitxer.
3. Elaborar el document de seguretat d'una empresa responsable d'un fitxer de dades personals.

Exercicis d'autoavaluació

1. Per a recollir dades sobre la salut d'una persona...
 - a) fa falta el seu consentiment exprés.
 - b) fa falta el seu consentiment exprés i escrit.
 - c) No es poden recollir.
2. Podem utilitzar els noms de la guia de telèfons per a crear un fitxer de dades personals?
 - a) Sí, si obtinc el permís de la companyia telefònica.
 - b) No, en cap cas.
 - c) Sí, si obtinc el consentiment de l'afectat.
3. Una empresa que actua per encàrrec d'una cadena de supermercats envia publicitat personalitzada amb ofertes de les seves últimes promocions. Necessita haver obtingut el consentiment de la persona que rep la tramesa de la publicitat a casa seva o en el seu correu electrònic?
 - a) Sí, sempre és necessari obtenir el consentiment del titular o afectat.
 - b) Estem davant un cas d'accés a les dades per compte de tercers.
 - c) En cap cas no fa falta el consentiment de l'afectat per a la tramesa de publicitat.
4. Una transferència de dades feta des d'Espanya als Estats Units...
 - a) únicament necessita la notificació prèvia a l'Agència de Protecció de Dades perquè sigui vàlida.
 - b) està prohibida, llevat que l'empresa dels Estats Units que rebí les dades estigui adherida als acords de port segur.
 - c) està prohibida, llevat que l'empresa dels Estats Units que rebí les dades estigui adherida als acords de port segur i la cessió hagi estat autoritzada pel director de l'Agència Espanyola de Protecció de Dades.
5. Els fitxers que incloguin dades d'afiliació a un partit polític han de ser tractats pels seus responsables amb mesures...
 - a) de nivell de seguretat alt.
 - b) de nivell de seguretat baix.
 - c) de nivell de seguretat baix.

Solucionari

Exercicis d'autoavaluació

1. a

2. c

3. a

4. c

5. a

Glossari

AEPD *f* Agència Espanyola de Protecció de Dades.

LOPD *f* Llei orgànica de protecció de dades de caràcter personal.

LORTAD *f* Llei orgànica de regulació del tractament automatitzat de dades de caràcter personal.

Bibliografia

Aparicio Salom, J. (2013). *Estudio sobre la protección de datos* (4a. ed.). Cizur Menor: Aranzadi.

Garriga Domínguez, A. (2015). *Nuevos retos para la protección de datos personales: en la Era del Big Data y de la computación ubicua*. Madrid: Dykinson.

Pazos Castro, R. (2015). "El funcionamiento de los motores de búsqueda en Internet y la política de protección de datos personales, ¿una relación imposible?". *InDret*, Universitat Pompeu Fabra.

Adreces web

Agència Espanyola de Protecció de Dades <http://www.apd.es>